

Angel váruh.

(Pravljiča.)

Kompóljšček je bil priden gospodar, samo strupenega žganja ni mogel opustiti. A previdnost božja ga je te grde in škodljive napake iznebila.

Necega dne se ga možiček zopet takó naleze, da domóv gredé obleži ob cesti. Vsa prizadevanja, da bi si na nôge pomagal, bila so zamán. Zdajci pride po cesti zal mladenič v sinje-modrej obleki in z zlatimi krili, pomaga pijancu na nôge in ga povabi, da bi šel ž njim, obljudivši mu pokazati, kar še nikoli ni videl v svojem življenji. Kompóljšček gré z ljubeznivim mladeničem in kmalu prideta do neke gore. Tu je bila velika jama, a v jami močne železne duri, v katerih je bila linica z omrežjem.

„Poglédi tu notri,“ reče mladenič ubozemu pijancu. Kompóljšček pogleda skozi premreženo lino in vidi v velikej iz skale izsékanej dvorani brez števila lučic, ki se sem ter tjà zibljejo. „To so lučice človeškega življenja,“ razlaga mladenič Kompóljščeku. „Ona tam je že dogorela, ná — zdaj že ugáša. Ta lučica je bila starčkovo življenje, ki je vse svoje žive dni živel zmérno ter dočakal lepo starost. Luč življenja, ki si jo gledal v podobi plaména, dogorela je, ure življenja so mu potekle in — mož umira. Glédi, tam na ónih praznih prostorih pa prižiga previdnost božja zopet druge lučice.“ — „A kdo so óne grde pošasti“, vpraša Kompóljšček, „ki se med lučicami sém ter tjà podé?“ — „To so sovražnice človeškemu življenju,“ odgovori zlatokrili mladenič; „te grdobe se dan in noč trudijo, da bi ugasile luči človeškega življenja; strastí jim pravimo, in so: jeza, nezmérnost, zavist i. t. d. Glédi, ondu so se celó tri take grdobe lotile jedne same lučice! — — oh, proč je!“

Mladenič pokaže zdaj Kompóljščeku njegovo lastno lučico, ki je še jako lepo goréla, in poleg nje lučico Matijaža, njegovega žganjarskega prijatelja. Na to poslednjo plane strast pijančevanja, ter mahne z žganjarsko kupico po njej, da hipoma ugasne. Kompóljšček pade od strahú na tlà, — in ko se prebudi, ležal je zopet ondu ob cesti. Solnce je že obsévalo vrhove gorá, a iz vasí mu mrtvaški zvon zadóní na ušesa ter mu naznanja, da se je nekdo presélil na óni svet. Možiček vstane, obriše si oči, hití domóv in že na póti izvé, da je Matijaža po noči zadél mrtud.

Od sih dob je bil Kompóljšček ves drug človek, niti kaplice žganja ni več pil in vse svoje močí je posvétil v blagor svoje družine, kar so njegovi sosedje kmalu zapázili in ga zaradi tega obče spoštovali.

Ko se je bil Kompóljšček že zeló postaral in je videl svojih vnukov vnuke, dejal je večkrat: „Kaj bi bila počela moja dobra žena in moji otroci, ako bi bil jaz takó nagle smrti moral umreti, kakor moj ubogi sosed Matijaž? Sam angel váruh me je svarèč otél prerane smrti.“

J. Lavrič.

Zlatice.

Nek dober mož je imel tri zlatice, najlepše ribice na svetu.

Djal jih je v ribnjak v svojem vrtu ter je imel mnogo veselja ž njimi. Pogostoma je hodil k ribnjaku in jim je metal krušnih drobtinic v vódo. Ribice so vselej prišle in pobirale drobtinice z veseljem.

V tem jih je mož vedno svaril in jim rekel: „Ribice! ribice! varujte se dvojnega, ako želite vedno tako veselo živeti, kakor ste živele do zdaj.“

„Ne hodite zkozi omrežje v véliki ribnjak, ki je tikoma malega, in tudi ne plavajte, kadar ne bode mene tukaj, po površji vode.“

Ali ribice ga niso razuméle. — Da bi jim to stvar razjasnil, postavi se k omrežju pri ribnjaku.

Če je nato prišla katera ribica in je hotela plavati skozi omrežje, hitro jo je nagnal s paličico zopet nazaj. Takisto je storil, če je katera hotela na površje vode; morala je vselej zopet nazaj na dno.

„Nu,“ misli si mož, „zdaj so me ribice užé razumele,“ ter gre domóv. — Nato pridejo zlatice skupaj, majejo z glavami ter ne morejo uméti, zakaj dobri mož noče, da bi na površje vode in skozi omrežje v véliki ribnjak plavale. „Saj vendar sam zgoraj hodi,“ reče jedna, in zakaj bi me ne smeje nekoliko višje proti vrhu?“

„In zakaj bi morale biti vedno zaprte?“ vpraša druga; „ali nam bi kaj škodovalo, če bi časi malo v véliki ribnjak priplavale?“ — „To je neusmiljen mož,“ reče zopet prva, „ta nas ne ljubi in noče, da bi se me veselile.“

„Jaz ga užé ne bodem slušala,“ pristavi druga, „takój hočem plavati za kratek čas v véliki ribnják, da vidim, kako je ondu.“

„In jaz,“ reče prva, „hočem si v tem zgoraj na vodi malo na solncu poigrati.“

Samo tretja ribica je bila modra dovolj, ter si je mislila: „Dobri mož užé zna, zakaj nam to prepoveduje. Da nas ima rad, to je gotovo. Čemu bi drugače tolikokrat tu sèm k nam prihajal in nam drobtinice metal, ako nas bi sovražil in nam ne bi nobenega veselja privoščil? Nè, on gotovo ni neusmiljen! Jaz ga hočem slušati in storiti, kar želi, da-si ne vem, zakaj hoče ravno tako imeti.“

Ta dobra ribica je toraj ostala na dnu, a uni dve ste storili, kakor ste rekli. Prva splava skozi omrežje v véliki ribnjak, a druga si igra zgoraj na vodi v solnčnih žarkih ter obé zaničujete svojo sestrico, ker se noče ž njima poigrati. Ali kaj se zgodi?

Komaj je prva v véliki ribnják dospela, zažene se ščuka na njo ter jo pohrusta. Drugo, ki se je na površji vode razveseljevala, ugleda ptica ujeda, spusti se na njo, vjame jo in požrè. Samo ona modra in poslušna zlatičica ostala je živa.

Dobrega moža je njena poslušnost zeló veselila in vsaki dan jej je nosil najboljše hrane.

Dolgo je živela v ribnjaku in se veselila svojega življenja.

Tone Brezovnik.

Pes v jaslíh.

(Basen.)

Pes je v jaslíh ležal, na konje lajal, zobé jim kazal, ter jim ni pustil jésti. „Kako si vendar nevošljiv,“ reče mu jeden izmed konj, „da nam še tega ne privoščiš, česar ti jésti nočeš in ne moreš!“

Pes je podoba nevošljivosti ali zavídnosti.